

ՎԱՅՐԱՄ ՌԱԶՄԻԿԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Էլ. փոստ՝
vahrambalayan@mail.ru

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

22.09.1962

Ծննդավայր՝ ԼՂՀ, Մարտունու շրջան, Գիշի գյուղ

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսություն «Ազատագրության և պետականության համար պայքարի պատմական և գաղափարական դրսևորումներն Արցախում (17-րդ դարի երկրորդ կես – 2007թ.)» **20.06.2013**

ԵՊՀ Հայոց պատմության ամբիոնի դոկտորանտուրա **1998-1999**

Երևանի Խ.Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի արտադրությունից կտրված ասպիրանտ (թեկնածուական ատենախոսություն՝ «Գյուղական խորհուրդների դերը ՀԽՍՀ-ում սոցիալիզմի կառուցման տարիներին. 1920-1937թթ.» (պաշտպանել է 1989 թ. դեկտեմբերի 22-ին և ստացել պատմական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան)

1985-1988

Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետ

1979-1983

ԼՂՀ, Մարտունու շրջան, Գիշի գյուղի միջնակարգ դպրոց

1969-1979

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՓՈՐՁ

ԼՂՀ Գիշու միջնակարգ դպրոցի պատմության ուսուցիչ

1983-1985

Կիրովականի մանկավարժական ինստիտուտի Ստեփանակերտի բաժանմունքի պատմության ամբիոնի դասախոս

1989-1992թթ.

ԱրՊՀ պատմության ամբիոնի վարիչ

1992 – 2009 թթ.

ԱրՊՀ Հայագիտական կենտրոնի ղեկավար: ԱրՊՀ Հայագիտական հանդեսի գլխավոր խմբագիր

1996-2013 թթ.

ԱրՊՀ գիտական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր	2008-2013 թթ.
ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր	2000-2005 թթ.
ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր	2010-2015 թթ.
ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր, ԱԺ Փոխնախագահ	2010-2015 թթ.
ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր, Արտաքին հարաբերությունների Մշտական հանձնաժողովի նախագահ	2020-ից
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի միջին դարերի բաժնի Ավագ գիտաաշխատողի պաշտոնակատար	2023-ից

ԼԵԶՈՒՆԵՐԻ ԻՄԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Հայերեն, ռուսերեն, գերմաներեն, անգլերեն

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

WINDOWS XP/Vista, MS Office, Internet, Adobe Reader, Adobe ABBYY finereader

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶԵՐՔՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿ

Արցախ, Ուտիք, միջին, սոր, նորագույն շրջանի պատմություն, ժողովրդագրություն:

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (կոչումներ, պարգևներ և այլն)

Պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր է: Հանդիսացել է «Հայագիտական հանդես»-ի և «Հայագիտական ուսումնասիրություններ» ամենամյա գիտական ժողովածուի գլխավոր խմբագիրը: 21 մենագրությունների, ավելի քան 115 գիտական հոդվածների հեղինակ է: Գիտական ուսումնասիրությունները հրատարակվել են ԼՂՀ-ում, ՀՀ-ում, Ֆրանսիայում, Բելգիայում, ճապոնիայում, ՌԴ-ում, Լիբանանում:

«Արցախի պատմությունը հնադարից մինչև մեր օրերը» գրքի համար Վ. Բալայանը 2003 թ. արժանացել է Եղիշեի անվան պետական մրցանակին:

«Արցախ. Պատմության բառուղիներում» գիտահանրամատչելի փաստավավերագրական եռալեզու՝ հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն տեսաֆիլմի համար 2009թ. կրկին արժանացել է Եղիշեի անվան պետական մրցանակին:

«ԼՂՀ ատլաս»-ի (հայերեն, ռուսերեն անգլերեն լեզուներով) կազմման և հրատարակման գործում ունեցած ավանդի համար արժանացել է ԱՀ նախագահի «Երախտագիտություն» մեդալին:

Պարգևատրվել է «Մերոպ Մաշտոց» շքանշանով:

ՀՀ ԲՈՅ-ի Պ N 00936 (թիվ 11 արձանագրություն առ 30.06.2014թ.) շնորհվել է պրոֆեսորի գիտական կոչում: ԱՀ նախագահի 09.11.2021թ. 3445-Ա հրամանագրով շնորհվել է ԱՀ գիտության վաստակավոր գործչի

պատվավոր կոչում:

Մասնակցել է բազմաթիվ միջազգային ու հանրապետական գիտաժողովների:

ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ա) մենագրություններ.

1. Գիշի, պատմական անցյալն ու ներկան, Երևան, 1997, 80 էջ: Մենագրություն:
2. Վ.Բալայան, Մ.Բալայան, Յու.Ասրյան, «Արցախի պետական պատմաերկրագիտական թանգարան», Հայերեն և անգլերեն լեզուներով, Ստեփանակերտ, 1999: 120 էջ: Համահեղինակային գիրք:
3. Վ.Բալայան, Է.Պետրոսյան, Ա.Ալեքսանյան, Հասարակական պետական պատրաստություն, ձեռնարկ, Ստեփանակերտ, 1999, 360 էջ: Համահեղինակային ձեռնարկ:
4. Վ.Բալայան, Արցախի պատմություն, հնադարից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2002, 440 էջ: Մենագրություն:
5. Artsakh histori, անգլերեն լեզվով, Երևան, 2005, 384 էջ: Մենագրություն:
6. Լեռնային Ղարաբաղ. Պատմական անցյալն ու ներկան, Երևան, 2009, 112 էջ: Մենագրություն հայերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն և անգլերեն լեզուներով:
7. ԱրՊՀ համառոտ պատմությունը, Ստեփանակերտ, 2009, 136 էջ: Մենագրություն
8. Վ.Բալայան, Ռ.Բալայան, Մ.Հարությունյան, Հուշամատյան սխրանքի: Կենսագրական պատումներ, Ստեփանակերտ, 2002, 80 էջ: Համահեղինակային գիրք:
9. Վ.Բալայան, Մ.Բալայան, Արցախի պատմություն. Բուհական դասընթացի կուրսային, ավարտական աշխատանքների և մագիստրոսական թեզերի թեմատիկա, Ստեփանակերտ, 2005, 90 էջ: Համահեղինակային գիրք:
10. Պատմական նստաշրջան, Փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու, Ստեփանակերտ, 2008, Կազմողներ Վ.Բալայան և Տ.Հակոբյան, 108 էջ: Համահեղինակային:
11. ԼՂՀ Ատլաս, Երևան, 2009, 96 էջ: Համահեղինակային:
12. Վ.Բալայան, Ռ.Բալայան, Մ.Հարությունյան, Անկախության նվիրյալները. ԱրՊՀ ուսանողները արցախյան ազգային-ազատագրական պայքարի տարիներին, Երևան, 2009, 92 էջ: Համահեղինակային գիրք:
13. Արցախի պատմությունը հնադարից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2011, լրամշակված վերահրատարակություն, նաև ռուսերեն, ֆրանսերեն ու անգլերեն ամփոփումներով, 335 էջ: Մենագրություն:
14. Դրվագներ արցախահայության ազատագրական պայքարի և պետականակերտման պատմության (1813-2006թթ.), Ստեփանակերտ, 2012, 416 էջ: Մենագրություն:
15. Արցախահայ ազատագրական պայքարի բովանդակությունը 17-րդ դարի 2-րդ կեսից մինչև 1813 թվականը, Ստեփանակերտ, 2013, 132 էջ: Մենագրություն:
16. Շուշիի տեղն ու դերը հայոց քաղաքակրթական համակարգում, Երևան, 2017, 560 էջ + 32 էջ ներդիր: Մենագրություն:
17. Шуши, Shushi, Ереван, 2018, 112 էջ, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով: Մենագրություն:
18. Արցախի Հանրապետության բնակավայրերի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 2020, 752 էջ: Մենագրություն:
19. Ազատագրության և պետականության համար պայքարի պատմական ու գաղափարական դրսևորումներն Արցախում (17-րդ դարի երկրորդ կես – 2021 թվական), Երևան, 2022: Մենագրություն, 384 էջ:
20. История Арцаха с древнейших времен до наших дней, Ереван, 2022, 360 стр. Монография.
21. История Шуши, Ереван, 2022, 184 стр. Монография.

1. Խորհուրդները որպես դեմոկրատիայի բարձրագույն ձև, Խորհրդային մանկավարժ, 1988, հմ.12, էջ 84-93:
2. ՀԽՍՀ գյուղական խորհուրդները գյուղատնտեսության վերականգնման տարիներին (1921-1925), ՀԽՍՀ ասպիրանտների երրորդ հանրապետական կոնֆերանսի գիտական թեզիսներ, 1989, հմ.1, էջ 7-8:
3. Գյուղական խորհուրդները և դպրոցական գործը Հայաստանում (1921-1957թթ.), ՀԽՍՀ ասպիրանտների երրորդ հանրապետական կոնֆերանսի գիտական թեզիսներ, 1989, հմ.3, էջ 10-11:
4. Հայաստանի կոմկուսի և խորհրդային կառավարության միջոցառումները գյուղխորհրդի աշխատանքների վերակառուցման և ամրապնդման գործում (1925-27), Երիտասարդ գիտաշխատողների 22-րդ նստաշրջանի զեկուցումների թեզիսներ, 1989, 18-19 դեկտեմբերի, էջ 12-13:
5. ՀԽՍՀ գյուղխորհուրդների գործունեությունը սոցիալիզմի կառուցման տարիներին, Երևան, 1989, 26 էջ:
6. Վ.Բալայան, Ա.Հարությունյան, Ուսուցման միջոցների համալիր օգտագործումը «Հայրենական պատերազմը» թեմայի ուսումնասիրման ժամանակ, Խորհրդային մանկավարժ, հմ.4, 1990, էջ 43-47:
7. Վարդանանց ապստամբությունը և արցախահայությունը. «Արցախ» ամսագիր, հուլիս-օգոստոս, 1991, էջ 24-31:
8. Վ.Աթաջանյան, Յու.Ներսիսյան, Վ.Թովմասյան, Արցախյան հիմնահարց. (պատասխանատու խմբագիր և նախաբանի հեղինակ), Ստեփանակերտ, 1991:
9. Հայ-ռուսական փոխհարաբերությունները 18-րդ դարի վերջին, Ակադեմիկոս Ա.Իոսիֆյանի ծննդյան 90-ամյակին նվիրված գիտական կոնֆերանս, 29 սեպտեմբերի, 1995, էջ 1-7:
10. Հ.Աբրահամյան, Արցախը կանչում է Անդրանիկին, ԼՂ Հանրապետություն, 10 նոյեմբերի, 1995, գրախոսություն:
11. Նյութեր Ծարա իշխանության պատմության, Համալսարանական գիտաժողովի նյութեր, Ստեփանակերտ, 1995, էջ 11-20:
12. Էթնիկական տեղաշարժերը Լեռնային Ղարաբաղում 1920-30-ական թթ., գիտական կոնֆերանս նվիրված ԼՂՀ 5-րդ տարեդարձին, 1996, էջ 27-37:
13. Արցախահայության ռուսական կողմնորոշման ակունքները, հրատարակված անգլերեն լեզվով 1996թ. Դանիայում, Օրիոնի համալսարան, էջ 60-67:
14. Արցախի պետականության ծնունդը որպես ազգային-ազատագրական պայքարի արդյունք, Կրթությունը և գիտությունը Ղարաբաղում, հմ.1, Երևան, 1996, էջ 24-28:
15. Արցախահայ ազատագրական շարժման դերը Հայոց պետականության վերականգնման գործում, ՀՀ հռչակման 5 ամյակին և ԱրՊՀ պաշտոնական բացման 3-րդ տարելիցին նվիրված գիտական ընթերցումներ, 21-27 մայիսի, 1996, էջ 12-20:
16. Վ.Միքայելյան, Օ.Բալիկյան, Վ.Էվոյան, Ա.Վիրաբյան, Լեռնային Ղարաբաղը 1918-23 թթ., փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու, Արցախ, Մենք ենք մեր սարերը, հավելված, հունիս, 1996, գրախոսություն:
17. Հայոց պատմության դասավանդման մի քանի հարցերի մասին, Կրթությունը և գիտությունը Ղարաբաղում, հմ. 2, Երևան, 1997, էջ 57-62:
18. Արցախի անցյալին և ներկայիս, Միջթեմական համագումար, խորհրդակցական ժողով Հայոց եկեղեցիոց կիրակնօրիայ դպրոցներու ուսուցչական կազմերուն, Ստեփանակերտ, 1997, էջ 38-45:
19. Հ.Պետրոսյան, Լ.Եպիսկոպոսյան, Յու. Ասրյան, Վ.Սաֆարյան, «Հետախուզական պեղումներ Արցախի քարաբլուր հնավայրում», ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և

- ազգագրության ինստիտուտ, հանրապետական գիտական նստաշրջանի զեկուցումների հիմնադրությունը, 11, Երևան, 1998թ., էջ 53-54:
20. Քրիստոնեության տարածումը Հայոց Արևելից գավառներում, ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր, հմ. 1, Ստեփանակերտ, 1998, էջ 77-80:
 21. Արցախյան հիմնահարցի պատմաիրավական հիմնավորվածությունը, Արցախյան շարժման 10-ամյակին նվիրված «Արցախյան ազգային ազատագրական շարժումը և հայկական պետականության վերածնունդը» թեմայով գիտաժողովի նյութեր, Ստեփանակերտ, 1998, էջ 40-52:
 22. Մի էջ ԼՂԻՄ կազմավորման պատմությունից, Հանրապետական գիտական կոնֆերանս «Գիտության և մշակույթի հիմնահարցերը Արցախում» թեմայով նվիրված Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին, Ստեփանակերտ, 2000, էջ 34-37:
 23. Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանին բռնակցման նոր գործընթացը 1921-1923թթ., Հանրապետական գիտական կոնֆերանս նվիրված Շուշիի ազատագրման 8-րդ տարեդարձին, Ստեփանակերտ, 2000, էջ 5-6:
 24. 1905-1921թթ. հայ-թաթարական ընդհարումների պատճառները, ընթացքը, հետևանքները, Հանրապետական գիտական կոնֆերանս նվիրված Շուշիի ազատագրման 8-րդ տարեդարձին, Ստեփանակերտ, 2000, էջ 7-8:
 25. Մետաքսագործության զարգացումը Արցախում 19-րդ դարի 2-րդ կեսից մինչև մեր օրերը, ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր, հմ. 1, Ստեփանակերտ, 2000, էջ 88-93:
 26. Եկեղեցի պետություն հարաբերությունները ԼՂԻՄ-ում 1920-30-ական թթ., «Քրիստոնեություն և իրավունք» միջազգային խորհրդաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան, 2001, էջ 118-130:
 27. Շուշիի ռեալական ուսումնարանի գործունեության սոցիալ-տնտեսական պայմանները, Շուշիի ռեալական ուսումնարանի հիմնադրման 120-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, 22-23 մայիսի, Ստեփանակերտ, 2001, էջ 37-39:
 28. Ս.Հասարության, Ղարաբաղյան պատերազմ, Երևան, 2001թ.: Գրքի առաջաբանի հեղինակ:
 29. Արցախը Վանի թագավորության շրջանում, ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիրը, 2001, հմ.1, էջ 106-109:
 30. ԼՂՀ հռչակման իրավաքաղաքական նախադրյալները, ԼՂՀ անկախության 10-ամյա տարելիցին նվիրված գիտական նստաշրջան, զեկուցումների թեզեր, Երևանի պետական համալսարան, Երևան, 2001, էջ 8-10:
 31. Ս.Հասարության, «Մարտանցում», Կենտրոնական պաշտպանական շրջանի մարտական ուղու պատմությունը, Երևան, 2002թ.: Գրքի առաջաբանի հեղինակ:
 32. Բռնությունները եկեղեցու նկատմամբ ԼՂԻՄ-ում 1920-ական թթ., Արցախի պատմությանն ու հուշարձանների պահպանությանը նվիրված գիտական համաժողովի նյութերը, Ստեփանակերտ, 2002, էջ 20-23:
 33. Արցախը Երվանդունիների և Արտաշիսյանների գահակալության տարիներին, Արցախի պատմությանն ու հուշարձանների պահպանությանը նվիրված գիտական համաժողովի նյութերը, Ստեփանակերտ, 2002, էջ 23-28:
 34. Խորհրդային Ադրբեջանի գաղութային քաղաքականությունը: Արցախահայության պայքարը ԼՂԻՄ-ը ՀԽՍՀ-ին վերամիավորելու համար (1923-1988 թթ.), Նյութերի ժողովածու, Հայոց պատմության հարցեր, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., Երևան, 2002, էջ 173-183:
 35. Հայոց Արևելից կողմանց եկեղեցու պայքարը աղանդավորական հոսանքների և քաղկեդոնականության դեմ 5-8-րդ դարերում, Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Հայոց գրերի գյուտի 1600 ամյակին, զեկուցումների դրույթներ, Երևան, 2002, էջ 138-141:
 36. Ազատագրված տարածքները 21-րդ դարում որպես հայության կենսագործունեության միջոց, Փարիզում գիտաժողով 2003թ. հունվարի 30-փետրվարի 3-ը «Պրո Արմենիա». ընդհանուր թեման «Հայերը և Հայաստանը 21-րդ դարում», էջ 98-106:

37. Արցախահայության մասնակցությունը 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի ֆիդայական շարժմանը, Հայագիտական միջազգային համաժողով «Հայագիտության արդի վիճակը և նրա զարգացման հեռանկարները» թեմայով, Երևան, 2003, էջ 14-15:
38. Արևմտյան Հայաստանի ազատագրության հարցը և արցախահայությունը, Կրթությունը և գիտությունը Արցախում, հմ.1-2, Երևան, 2003, էջ 128-132:
39. Հայագիտության արդի դրվածքը Արցախում և նրա զարգացման միտումները, Հայոց բարձրագույն դպրոցի արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները 21-րդ դարում, գիտական համաժողով, Ստեփանակերտ, 2004, էջ 6-12:
40. Արցախի վարչաքաղաքական կարգը /1813-1917թթ/, Պատմագիտական ուսումնասիրություններ, հոդվածների ժողովածու, մաս 1-ին, Ստեփանակերտ, 2003, էջ 4-11:
41. Հայագիտության արդի դրվածքը Արցախում և նրա զարգացման միտումները, Կրթությունը և գիտությունը Արցախում, հմ. 3-4, Երևան, 2004, էջ 60-72:
42. Ռազմաքաղաքական կացությունը Արցախում 18-րդ դարի վերջերին և 19-րդ դարի սկզբներին, ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիրը, Ստեփանակերտ, 2004, հմ.1, էջ 46-52:
43. ՀՅԴ դերը արցախահայության ազգային-ազատագրական շարժումների կազմակերպման և ԼՂՀ կայացման գործում, Հանրապետական գիտաժողով նվիրված ՀՅԴ կազմավորման 115 ամյակին, զեկուցումների հիմնադրույթներ, Երևան, 2005, էջ 50-59:
44. Հայկական ջարդերը Շուշիում 1905-1907թթ., «20-րդ դարասկզբի ԼՂՀ Քաջաթաղի շրջանի հայկական գյուղերի բնակիչների բռնի տեղահանման 100-ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութերը», Բերձոր, 2005, էջ 23-29:
45. Տարածքային ամբողջականության միջազգային իրավունքի սկզբունքը և Ղարաբաղյան հիմնահարցի կարգավորման հեռանկարները, ԼՂ Հանրապետություն, անցյալը, ներկան և ապագան, միջազգային գիտաժողով, զեկուցումների հիմնադրույթներ, Երևան, 2006թ, էջ 90-93:
46. Լեոնային Ղարաբաղի Հայոց պետականության կայացման ընթացքը (1917 թ. փետրվար - 1918 թ. մայիս), պատմագիտական ուսումնասիրություններ, հոդվածների ժողովածու, մաս 2-րդ, Ստեփանակերտ, 2006, էջ 4-10:
47. Պատմության հերոսական դասերն ու դրվագները որպես հայրենասիրական դաստիարակության կարևոր գործոն, «Բանակ-հասարակություն» համաբանակային գիտագործնական կոնֆերանս, Ստեփանակերտ, 2007, էջ 15-19:
48. Մշակութային կյանքն Արցախում (1920-2002 թթ.), Մեսրոպ Մաշտոց համալսարան, «Լրատու» գիտական հոդվածների ժողովածու, հմ.1, 2007, էջ 43-54:
49. Историография Арцаха(НКР), Историографический диалог вокруг непризнанных государств, Приднестровье, Нагорный Карабах, Армения, Южная Осетия и Грузия, Nokkkhido Uniwersiti, March 2007, Sapporo, 37-52.
50. Հայագիտությունը Շուշիում 19-րդ դարում և նրա զարգացման միտումները, «Շուշին հայոց քաղաքակրթության օրրան», Շուշիի ազատագրման 15-րդ տարեդարձին նվիրված գիտաժողովի նյութերը, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, Երևան, 2007, էջ 86-92:
51. Нагорный Карабах: Истоки российской ориентации, в сборнике, «От самоопределения к международному признанию: Абхазия, Нагорный Карабах, Приднестровье, Южная Осетия», Тиресполь, 2008, стр. 204-211.
52. Արցախի խորհրդային և ազատագրական պայքարի տարիների պատմության արտացոլումը պատմագրության մեջ, ԱրՊՀ Գիտական տեղեկագիր, հմ.2, 2008, էջ 61-66:
53. Հայաստանի հանրապետությունը և արցախյան հարցը 1918-20թթ., Անալիտիկոն, հմ 2, 2009, էջ 9-11:
54. Отражение древнейшей и средневековой истории Арцаха в историографии, «Լրատու», Մեսրոպ Մաշտոց համալսարան, հմ.2/6, Ստեփանակերտ, 2009, էջ 19-23:

55. Атлас НКР, Ереван, 2009, 96 стр.
56. Atlas of the Nagorno-Karabakh Republic., Erevan, 2010, 96 p.
57. Քարտեզ «Կրթությունը և գիտությունը ԼՂՀ-ում», ԼՂՀ Ատլաս, Երևան, 2009, էջ 55:
58. Քարտեզ «Արցախահայության ազգային-ազատագրական պայքարը XVIII դարում», Երևան, 2009, էջ 53:
59. Քարտեզ «Լեռնային Ղարաբաղի և հայկական Գանձակի միացումը ռուսական կայսրությանը 1804-1813թթ.», Երևան, 2009, էջ 55:
60. Քարտեզ «Լեռնային Ղարաբաղը և հայկական Գանձակը 1813-1917թթ.», Երևան, 2009, էջ 56:
61. Քարտեզ «Լեռնային Ղարաբաղը և հարակից տարածքները 1917-1921 թթ.», Երևան, 2009, էջ 58:
62. Քարտեզ «Լեռնային Ղարաբաղը և հայկական Գանձակը Ադրբեջանական ՍՀ տիրապետության ներքո», Երևան, 2009, էջ 59:
63. Քարտեզ «Արցախահայության ազատագրական պայքարը 1920-1990թթ.», Երևան, 2009, էջ 63:
64. Տեքստ «Արցախահայության ազատագրական պայքարը նորագուն փուլում», Երևան, 2009, էջ 62:
65. Տեքստ «ԼՂՀ անկախության հռչակումը», Երևան, 2009, էջ 65
66. Քարտեզ «ԼՂՀ անկախության հռչակումը», Երևան, 2009, էջ 66:
67. Տեքստ «ԼՂՀ պետականության կայացումը», Երևան, 2009, էջ 73:
68. Քարտեզ «Սշակության օջաներ», Երևան, 2009, էջ 94:
69. ՀՀ Դաշնակցության դերը արցախյան ազատագրական շարժմանը սփյուռքահայության ներգրավման գործում, Գիտական ընթերցումներ, 20-21 ապրիլի, 2009, Ստեփանակերտ, Երևան, 2009, էջ 3-4:
70. Վ.Բալայան, Վ.Սաֆարյան, Հ.Պետրոսյան, Հետազոտական պեղումները Քարաբուր հնավայրում, ԱրՊՀ Գիտական տեղեկագիր, հմ. 2, 2009, էջ 76-80:
71. Արցախ-Ռուսաստան քաղաքական հարաբերությունները 1720-24 թթ., Միջազգային գիտաժողովի նյութեր, նվիրված ԱրՊՀ հիմնադրման 40-ամյակին, պրակ 1-ին, Ստեփանակերտ, 2009, էջ 229-232:
72. Վ.Բալայան, Ա.Վարդանյան, գրախոսություն Մ.Ա.Հարությունյանի «Հայաստան-Արցախ. պատմության և արդիականության գուգահեռներում» գրքի մասին, «Լրատու» Մեսրոպ Մաշտոց համալսարան, հմ.1, Ստեփանակերտ, 2010, էջ 206-209:
73. Լեռնային Ղարաբաղում հայկական պետականության կազմավորման գործընթացը /1917- դեկտեմբեր-1918 հուլիս/, Մեսրոպ Մաշտոց համալսարան «Գիտական հոդվածների ժողովածու», հմ.2, Ստեփանակերտ, 2010, էջ 17-26:
74. 20-րդ դարի առաջին քառորդում Բաքվում, Գանձակում և Լեռնային Ղարաբաղում հայերի էթնիկ գոումների պատճառներն ու հետևանքները, «Ադրբեջանի պետական ահաբեկչությունը և էթնիկական գոումների պատճառներն ու հետևանքները», 2010թ. մարտի 21-22-ը Ստեփանակերտում և Շուշիում կայացած միջազգային գիտագործնական կոնֆերանսի զեկուցումներ, Շուշի, 2010, էջ 19-31:
75. Եսայի Հասան-Ջալալյան կաթողիկոսը որպես արցախահայ պետականության գաղափարախոս ու կազմակերպիչ, «Հայագիտական հանդես», հոդվածների ժողովածու, պրակ 1, Ստեփանակերտ, 2010, էջ 29-40:
76. Արցախյան հիմնահարցը խորհրդային Ռուսաստանի արևելյան քաղաքականության համատեքստում (1917-1920թ.ապրիլ), «ԱրՊՀ գիտական ընթերցումներ», հոդվածների ժողովածու, պրակ 2, Ստեփանակերտ, 2011, էջ 3-12:
77. Îããîðí-Êàðààðîñéàÿ ðãîíîáééèà, «Àðàããò» (Îãðîí), Îñéàà, 2011, ñ. 3-10.

78. Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը և արցախահայ պետականության վերակերտման գործընթացը (1720-1730թթ.), «Լրաբեր հաս. Գիտությունների», թիվ 4, Երևան, 2011, էջ 262-273:
79. Գ.Նժդեհի դերը արցախահայության ազգային ազատագրական պայքարի կազմակերպման գործում (1920-21թթ.), «Գորիսի պետական համալսարանի միջազգային

երկրորդ գիտաժողովի աշխատանքների ժողովածու», Գորիս, 2011, էջ 295-302:

80. Սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը Արցախում 19-րդ դարում, ԱրՊՀ «Հայագիտական հանդես» հոդվածների ժողովածու, թիվ 2, 2011, էջ 94-104:
81. Ղարաբաղյան հիմնահարցի կարգավորման պատմական հենքը, «Նոր մտայնումներ ԼՂՀ հիմնահարցին», գիտաժողովի նյութեր, 8 սեպտեմբերի, 2011թ. Երևանի Վ.Բրյուսովի անվան պետական լեզվաբանական համալսարան, Երևան, 2012, էջ 59-68:
82. Ցարական Ռուսաստանի՝ մելիքական կարգի վերացման քաղաքականությունը, դրա նպատակներն ու հետևանքները, «ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր», թիվ 1, Ստեփանակերտ, 2012, էջ 48-57:
83. Արցախի նոր և նորագույն շրջանի պատմության արտացոլումը ադրբեջանական պատմագրության մեջ և հայ պատմագիտական մտքի արցախյան դպրոցի հակադարձումներն ու հետագա անելիքները, «Հայկական լեռնաշխարհի պատմամշակութային ժառանգությունը միջազգային գիտաժողովի նյութեր», 2012թ. հունիսի 24-հուլիսի 1, Երևան, 2012, էջ 13-16:
84. Պետականության վերականգնման փորձերը Արցախում ԺԸ դարի երկրորդ կեսին, «Հայկազեան հայագիտական հանդես», հատոր ԼԲ, Պեյրութ, 2012, էջ 489-497:
85. Արցախի հիմնահարցը պանթուրքական գաղափարախոսության հոլովույթում, «ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր», թիվ 2, Ստեփանակերտ, 2012, էջ 80-90:
86. Արցախը՝ որպես հայահավաք կենտրոն և պետականության գաղափարի կրող ու արտահայտիչ պատմաքննական վերլուծություն, «ԼՂՀ անկախության 20-ամյակը. իրողություններ և հեռանկարներ» թեմայով միջազգային գիտաժողով նվիրված ԼՂՀ հռչակման 20-րդ տարեդարձին, 2012թ. փետրվարի 17-18, Ստեփանակերտ, 2012, էջ 13-22:
87. Ազգային ազատագրական շարժման գաղափարաբանության ծնունդը և առաջին քայլերը Արցախում 17-րդ դարի վերջերին և 18-րդ դարի սկզբներին, «Հայագիտական հանդես», հոդվածների ժողովածու, պրակ 3, Ստեփանակերտ, 2012, էջ 16-31:
88. Արցախյան հիմնահարցը բոլշևիկյան և պանթուրքական գաղափարաբանության հոլովույթում, «ԼՂՀ դատական իշխանություն», հմ. 4 (8), Ստեփանակերտ, 2012, էջ 13-27:
89. Վ.Անտոնյան, Գիշու դպրոցը իմ հուշերում, Ստեփանակերտ, 2012: Գրքի նախաբանի հեղինակ:
90. ԼՂԻՄ կարգավիճակը Խորհրդային Միության վարչաքաղաքական համակարգում, Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով, Երևան, 2013, էջ 7-10:
91. ԼՂԻՄ-ից բանվորական ուժի Ադրբեջան տեղափոխելու քաղաքականությունը՝ որպես երկրամասը հայաթափելու նպատակ ու միջոց, ԱրՊՀ հայագիտական ուսումնասիրություններ, հոդվածների ժողովածու, պրակ 4, 2013, էջ 84-94:
92. Խորհրդային կարգերի հաստատումը Արցախում և դրա հետևանքները, «ԱրՊՀ գիտական ընթերցումներ», հոդվածների ժողովածու, Ստեփանակերտ, 2013, էջ 81-92:
93. 19-րդ դարի և 20-րդ դարի սկզբների Շուշիի շինարարական կառուցողական արվեստի ձեռքբերումները և քաղաքի ազգային դիմագծի պահպանման արդի խնդիրները, «Շուշին հայկական մշակույթի օջախ» հայկական գրաստայության 500-ամյակին նվիրված միջազգային գիտական կոնֆերանսի զեկույցներ, «Կաճառ», Ստեփանակերտ, 2014, էջ 78-84:

94. Հայության ազգային համախմբման գործընթացը 20-րդ դարի սկզբին, «ԱրՊՀ հայագիտական ուսումնասիրություններ», գիտական հոդվածների պարբերական ժողովածու, պրակ 5, 2014թ., Ստեփանակերտ, 2015, էջ 47-56:
95. 1920 թ. մարտի 23-ի Շուշիի ջարդերը որպես 1915 թ. հայոց ցեղասպանության անպատժելիության հետևանք, «ԱրՊՀ հայագիտական ուսումնասիրություններ», գիտական հոդվածների պարբերական ժողովածու, պրակ 6, Ստեփանակերտ, 2015, էջ 32-44:
96. The massacre of the Armenians of Shushi on A march 23, 1920 as a Consequence of Lmpunity of the Armenian Genocide in 1915, «Բանբեր Հայագիտության», Հայագիտական միջազգային հանդես, հմ. 2, Երևան, 2016, էջ 95-105:
97. Աղա Մուհամմադ խանի 1795 ու 1797 թթ. արշավանքները դեպի Շուշի և դրա հետևանքները, ԱրՊՀ գիտական ընթերցումներ, հոդվածների ժողովածու, պրակ 1, Ստեփանակերտ, 2016, էջ 22-27:
98. Դպրոցական կյանքը և ազգային դաստիարակության հարցը Շուշիում 1813-1917 թթ., «ԱրՊՀ հայագիտական ուսումնասիրություններ», գիտական հոդվածների ժողովածու, պրակ 7, 2016 թ., Ստեփանակերտ, 2017, էջ 28-42:
99. Shushi Castle-Residence in the Ancient and Medieval Historical Realites (1st millennium BG-Beginning of XVIII century), «Բանբեր Հայագիտության», Հայագիտական միջազգային հանդես, հմ. 2(14), Երևան, 2017, էջ 5-19:
100. Շուշիի տեղն ու դերը հայոց քաղաքակրթական համակարգում, Շուշիի ազատագրման 25-ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութեր, ԱրՊՀ գիտական ընթերցումներ, հոդվածների ժողովածու, Ստեփանակերտ, 2017, էջ 103-107:
101. Արցախյան ազատագրական պայքարի նորոյա շրջանի սկզբնափուլը, բնորոշ կողմերն ու ընթացքը (1985-1988 թթ. փետրվարի 20), ԱրՊՀ գիտական ընթերցումներ, Ստեփանակերտ, 2018, էջ 378-382: asu.am/images/stories/30-gitakan.pdf.
102. Ազատագրական պայքարի դրսևորումները Արցախում խորհրդային տարիներին (1921-1940 թթ.), Անկախ Հայոց պետականության համար պայքարի քառուղիներում, միջազգային գիտաժողով, 23-24 փետրվարի, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, զեկուցումների ժողովածու, Երևան, 2018, էջ 113-127:
103. Քաղաքական գործընթացները և պետականության վերակերտմանն ուղղված քայլերը Արցախում 1917թ. փետրվար-դեկտեմբեր, Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Արցախում պետականության վերակերտման 100-ամյակին, Համազգային կրթամշակութային կենտրոն, ԱրՊՀ հայագիտական ուսումնասիրություններ, Ստեփանակերտ, 2018, էջ 85-93:
104. Պետականության պատմական և գաղափարական դրսևորումները Արցախում 17-րդ դարի վերջերից մինչև մեր օրերը, «Գիտական Արցախ», հմ. 1, Ստեփանակերտ, 2018 թ., էջ 7-14:
105. Պետական մարմինների կազմավորման գործընթացը Արցախում 1917թ. դեկտեմբեր – 1918թ. սեպտեմբեր, Միջազգային գիտաժողով, «ՀՀ կազմավորման 100», զեկուցումների ժողովածու, 25-26 մայիսի, Երևան, 2018, էջ 203-214:
106. Ստեփանակերտ. պատմական անցյալն ու ներկան, ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր, հասարակական գիտություններ, պրակ II, Ստեփանակերտ, 2019, էջ 198-216:
107. Շուշին ազգային առաջադեմ գաղափարների ձևավորման և տարածման կենտրոն (19-րդ դարի 2-րդ կես - 20-րդ դարի սկիզբ), Լրաբեր հասարակական գիտությունների, հմ. 40, Երևան, 2020, էջ 62-79:
108. Արցախը որպես առաջադեմ գաղափարների ձևավորման և տարածման կենտրոն (19-րդ դարի վերջ - 20-րդ դարի սկիզբ), Բանբեր Մատենադարանի, հմ. 29, Երևան, 2020, էջ 329-339:

109. Պետականության վերակերտման գործընթացը Արցախի մէջ (1917թ. դեկտեմբեր – 1918 Յուլիս), Հայաստանի Ա հանրապետութեան 100-ամեակ, միջազգային գիտաժողովի նիւթեր, (Անթիլիաս, 21-23 մարտ, 2018թ.), Անթիլիաս (Բեյրութ), 2021, էջ 171-189:
110. Դաշնակցության դերը Արցախում պետականության վերակերտման գործում (1890-2020թթ.), ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր, հասարակական գիտություններ, պրակ II, Ստեփանակերտ, 2021, էջ 55-71:
111. Դիզակի բերդապահ գյուղերը (Խծաբերդ, Սպիտակաշեն, Արփագետիկ, Հին Թաղեր, Խանձաձոր), պատմության ուրվագծեր, Գրիգոր Նարեկացի համալսարան, Դպրատուն, Հասարակական գիտությունների հանդես, 1(11)-2021, Ստեփանակերտ, 2021, էջ 84-96:
112. Գարեգին Նժդեհը և արցախահայ պետականության պահպանման հարցը, «Լեռնահայաստան 100», հանրապետական գիտաժողով, 2021թ. Սպրիլի 21-27, Հայոց պատմության հարցեր (գիտական հոդվածների ժողովածու), ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, 1(22), Երևան, 2021, էջ 34-51:
113. Արցախի հանրապետություն (1991-2021թթ.), ձեռքբերումներ, կորուստներ, «Արցախի հանրապետության և Հայաստանի (երրորդ) հանրապետության հռչակման 30-ամյակ, Միջազգային գիտաժողովի նյութեր», Ստեփանակերտ-Երևան, 19-23-ը սեպտեմբեր, 2021, Երևան, 2022, էջ 39-61:
114. 1918 և 2020 թվականների թուրքական ներխուժումները Արցախ և դրանց հետևանքները, Հայաստանը և տարածաշրջանը. Դասեր, արժևորումներ, հեռանկարներ, 1921 թ. Մոսկվայի և Կարսի պայմանագրերի 100-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, 19-21 հոկտեմբերի, 2021, Երևան, 2022, էջ 238-257:
115. Третья карабахская война и ее последствия, «Арцах (Карабах) в историческом и современном контексте», Международная конференция, Москва, 15-16 сентября 2022г., տպագրության ընթացքում է: